

Národní centrum pro elektronické informační zdroje – CzechELib

Podkladové materiály č. 3.4.1 až 3.4.3

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Charta IPS pro projekt CzechELib

Shrnutí

Výchozí situace

- Elektronické informační zdroje (EIZ) – nejdůležitější **zdroj informací** pro výzkum
- Pro cca **130** institucí VaVal pořizuje **18 konsorcií** cca 100 kolekcí EIZ
- V **evropských zemích** jsou různé modely **centralizace** již léta zavedené a vydavatelé je preferují

Cíl projektu

- Soustředění obstarání včetně plateb a správy EIZ do jednoho národního centra – CzechELib
- Zvýšení efektivity a hospodárnosti, zlepšení transparentnosti, plánování a monitorování

Charta IPS pro projekt CzechELib

Zdůvodnění potřeby IP

Předmětem projektu je vznik národního centra pro podporu přístupu k EIZ

Přístup k EIZ představuje klíčový předpoklad pro kvalitní výzkum (Národní RIS3 strategie)

Cílem je zvýšení výkonnosti a efektivity oblasti výzkumu v ČR prostřednictvím systémové změny způsobu zajištění EIZ, současně úspora veřejných prostředků na související administrativu

Dostupné věrohodné údaje o využívání EIZ

Podpora databází a nástrojů pro hodnocení výzkumu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Charta IPS pro projekt CzechELib

Zdůvodnění žadatele

Národní technická knihovna (NTK) zajišťuje od roku 2000 ke spokojenosti české VaVal komunity nákup nejnákladnějších EIZ klíčových vydavatelů a dojednává podmínky srovnatelné se světovými konsorcií

Studii *Implementace jednotného systému plánování nákupu EIZ do ČR* zpracovanou v rámci svého projektu *Efektivní informační služby ...* projednala NTK na úrovni Rady vysokých škol a Akademie věd ČR

NTK byla zpravodajem priority č. 7 vládou schválené Koncepce rozvoje knihoven 2011-2015 *Zabezpečit efektivní dostupnost elektronických informačních zdrojů (dále jen „EIZ“) pro podporu VaVal po roce 2011*

Projektem NTK naplňuje článek I. své Zřizovací listiny: *Národní technická knihovna je institucí zajišťující na národní úrovni informační infrastrukturu pro výzkum, vývoj, inovace a vzdělávání v oblasti techniky a aplikovaných přírodních věd.*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Charta IPS pro projekt CzechELib

Anotace projektu

Předmětem projektu je vznik národního centra pro podporu přístupu k informačním zdrojům VaV požadovaná v kapitole 6.2 Národní RIS3 strategie.

Cílem je zvýšení výkonnosti a efektivity oblasti VaVa v České republice prostřednictvím systémové změny způsobu zajištění EIZ spolu s úsporou veřejných prostředků vynakládaných výzkumnými organizacemi na souvisící administrativu. Národní licenční centrum (dále jen CzechELib) spojí dosavadní know-how do týmu zajišťujícího veškeré obstarávání. Koncentrace uživatelů EIZ do jednoho konsorcia umožní dosáhnout výhodnějších smluvních podmínek. CzechELib zajistí dostupnost věrohodných statistik využívání EIZ a podporu hodnocení vědy.

V rámci projektu bude po omezené období tří let (2018-2020) podpořen nákup přístupů k EIZ s cílem pilotního ověření fungování CzechELib

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Charta IPS pro projekt CzechELib

Problém

Řešení

Roztříštěné neefektivní vyjednávání,
oslabení vyjednávací síly

Koncentrace vyjednávání do rukou
zkušených odborníků

Zvýšené administrativní náklady

Racionální integrace administrativy,
eliminace procesů a soupisů opakujících se
v každém „konsorciu“

Nejednotné licenční podmínky

Domluvení standardizovaných výhodných
podmínek (a jejich priorit) závazných pro
všechny smlouvy

Rozdílné fakturační zvyklosti a
termíny plateb

Sjednocení platebních kalendářů

Neefektivní správa i velkých portfolií
EIZ

Vytvoření efektivních moderních nástrojů pro
správu EIZ

Charta IPS pro projekt CzechELib

Problém

Neexistence / nedostupnost srovnatelných statistik využívání EIZ a jejich interpretace

Neexistující centrální podpora bibliometrických služeb

Neexistence národní reprezentace pro vyjednávání na mezinárodní úrovni

Neexistence reprezentace pro jednání s vydavateli o změně financování přístupu k EIZ z předplatného na Open Access

Řešení

Jednotná správa a interpretace statistik, tlak na dodavatele k dodávání statistik ve standardním formátu

Vytvoření servisního pracoviště

Vytvoření a schválení národní vyjednávací politiky, vytvoření institucionálního zázemí

V souladu s připravovanou národní strategií otevřeného přístupu k vědeckým informacím prosazování zájmů české oblasti VaVaI prostřednictvím realizačního týmu CzechELib.

Charta IPS pro projekt CzechELib

Cíle a přínosy projektu

- Zvýšení výkonnosti a efektivity oblasti VaVal v ČR při zajištění EIZ
- Úspora prostředků a kapacit na administrativu
- Výhodnější smluvní podmínky s dodavateli
- Zkvalitnění informační infrastruktury, komplexní informační podpora
- Rozšířená podpora pro hodnocení výsledků výzkumu, vývoje a inovací
- Poskytování srovnatelných důvěryhodných statistik využívání EIZ
- Posílení standardizace, systematičnosti, monitorování, plánování
- Stabilizace financování zajištění EIZ
- Zlepšení spolupráce na mezinárodní úrovni

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Charta IPS pro projekt CzechELib

Výstupy projektu

Právní

- Smlouvy: Uživatel – CzechELib; standardní sada podmínek pro smlouvy Dodavatel EIZ – CzechELib
- Doporučení pro právní zajištění provozu CzechELib po skončení projektu

Organizační

- Seznamy: Uživatelé EIZ; zdroje kategorizované podle důležitosti
- Metodiky: pro výběr EIZ, pořizování a provoz; vyjednávání; hodnocení statistik

Technické

- Systémy: pro výběr EIZ; pro správu a evidenci EIZ; statistický a analytický systém
- Web CzechELib

Výstupem každé etapy bude také její evaluace a doporučení pro etapu další

Charta IPS pro projekt CzechELib

Návaznost na výstupy již realizovaných projektů

- A. Příprava projektu CzechELib využívá výstup *Implementace jednotného systému plánování nákupu EIZ do ČR* projektu NTK v OP LZZ. Ten mapoval zajištění EIZ v ČR i v zahraničí (Finsko, Norsko, Velká Británie, Nizozemsko a Slovensko) a navrhl model fungování centra v ČR. Byl odsouhlasen ve spolupráci s VŠ a AV ČR 19. 12. 2012 a nadále upravován a výrazně přepracován až do podoby, v níž je teď připravován k realizaci.
- B. Projekty v rámci programů LR (MŠMT) a OP VaVpl 4.3 a konsorcium WoS (financované z rozpočtu AV ČR) a projekty z předchozích programů MŠMT z let 1999 až 2017.

Neexistují však využitelné psané metodiky a pravidla. Ty je nutné vytvořit nově s využitím a) know-how Odborné skupiny a b) zahraničních vzorů.

Charta IPS pro projekt CzechELib

Shrnutí hlavních rizik (závažnost > 10) projektu a jejich řešení I.

Riziko	Řešení
Časová náročnost administrace zakázek	Opatření na MŠMT, dokonalá připravenost zadávací dokumentace
Složitost veřejných zakázek	Zajištění externí služby (právní dohled)
Zpoždění zahájení realizace projektu	Zkrácení lhůt pro komunikaci s komunitou, intenzivní zapojení odborné skupiny.

Charta IPS pro projekt CzechELib

Shrnutí hlavních rizik projektu a jejich řešení II.

Riziko

Udržitelnost projektu po skončení podpory z OP VVV

Rozhodnutí státu nenavázat podporou ze SR po skončení podpory z OP VVV může vést k odchodu účastníků

Řešení

Po skončení podpory z OP VVV bude podpora i nadále poskytována pro provoz národního centra i pro nákup EIZ z národních zdrojů.

a) CzechELib poskytne materiály pro intenzivní lobbying na vládní úrovni.
b) Kvalitou služeb CzechELib přesvědčí, že je výhodné zůstat uživatelem i za těchto podmínek.

Charta IPS pro projekt CzechELib

Informace k zajištění udržitelnosti

Cílem tohoto projektu je centralizace zvyšující efektivitu zajišťování EIZ. Tato služba je ve většině rozvinutých zemí podporována státem a poskytována uživatelům bezplatně. Projekt tak nemá možnost získat prostředky na vlastní udržitelnost a je zcela závislý na podpoře ze státního rozpočtu. V době udržitelnosti i nadále si provoz CzechELibu vyžádá asi pouhá 2 % objemu finančních prostředků vynakládaných na EIZ.

Po roce 2020 až bude projekt úspěšně nastaven a bude hladce fungovat, předpokládá se následné financování EIZ a po roce 2022 i fungování samotného centra z rozpočtu MŠMT.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Charta IPS pro projekt CzechELib

Návaznost na strategické dokumenty a na OP VVV

Stanovisko RVVI k programu INFOZ 2012): *Je třeba změnit stávající způsob podpory financování EIZ ze SR, ... vytvořit koncepční model finanční podpory EIZ, jako základní nezbytné informační infrastruktury pro VaV, a od roku 2018 tento model zavést do praxe v ČR.*

Projekt reaguje na Národní RIS3 strategii (2016): ta v analytické části konstatuje, že *přístup k vědeckým informacím v digitální formě ... je klíčovým předpoklad pro kvalitní výzkum a v návrhové části požaduje Podporu přístupu k informačním zdrojům VaV, odborným publikacím a datovým zdrojům (časopisy, e-knihy, bibliografické a scientometrické databáze apod.), včetně volného přístupu k výsledkům (úložiště dat a informací).*

Závěry Rady EU z května 2016 požadují, aby do roku 2020, tedy v průběhu projektu, EIZ přecházely od modelu předplatného na model otevřeného přístupu (Open Access). To plánuje centrum v rámci realizace reflektovat.

Charta IPS pro projekt CzechELib

Kontaktní osoby

Martin Svoboda, ředitel NTK, martin.svoboda@techlib.cz

Eva Dibuszová, vedoucí CIS VŠCHT Praha, eva.dibuszova@vscht.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY